

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Konsolidované znenie podľa:

- [Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie – 1. stupeň ZŠ](#) schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2. 2015 pod č. 2015-5129/1758:1-10A0 pre základné školy s platnosťou od 1. 9. 2015
- [Dodatku č. 3](#), ktorým sa menil rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu, schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 4. 4. 2019 pod č. 2019/4559:1-A1010 s účinnosťou od 1. 9. 2019 začínajúc 1. až 3. ročníkom.
- [Dodatok č. 6](#) k Štátnemu vzdelávaciemu programu pre primárne vzdelávanie, ktorými sa menili vzdelávacie štandardy pre vyučovacie predmety vlastiveda a hudobná výchova v základných školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 26. 5. 2020 pod číslom 2020/10884:1-C1620 s platnosťou od 1. 9. 2020.
- [Dodatku č. 7](#) k Štátnemu vzdelávaciemu programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 29. 6. 2020 pod číslom 2020/13534:1–A2110 s platnosťou od 1. 9. 2020.
- [Dodatok č. 11](#), ktorým došlo k zmene a zosúladieniu štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie a rámcových učebných plánov pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny so znením školského zákona a vyhlášky o základnej škole; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2022/10162:2-A2140 s účinnosťou od 1. septembra 2022.
- [Dodatok č. 12](#), ktorým sa upravuje používanie štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2023/7991:1-A2140 s účinnosťou od 1. septembra 2023.
- [Dodatku č. 13](#), ktorým došlo k zmene a zosúladieniu štátnych vzdelávacích programov pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie so znením školského zákona, a rámcových učebných plánov pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny; schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2023/10619:4-A2140 s platnosťou od 1. 9. 2023.

- [Dodatok č. 15](#), ktorým sa menili rámcové učebné plány pre: ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2024/13598: 1-C2141 s účinnosťou od 1. 9. 2024.
- [Dodatok č. 16](#), ktorým sa v súvislosti s adaptačnými triedami upravujú rámcové učebné plány, Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov a mení sa maximálny rozsah vyučovania dištančnou formou; schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2025/7938: 1-C2141 s účinnosťou od 1. 5. 2025.
- [Dodatok č. 17](#), ktorým sa dopĺňa kapitola Vzdelávacie oblasti a prierezové témy o novú prierezovú tému AI gramotnosť; schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2026/10555:2-A3610 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie a Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie s účinnosťou od 1. marca 2026.
- [Dodatok č. 18](#), ktorým sa v súvislosti s novelou školského zákona mení názov a znenie niektorých kapitol a nahrádza sa príloha so vzdelávacím štandardom Slovenský jazyk ako druhý jazyk pre žiakov, ktorým sa poskytuje jazyková podpora. schválený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod číslom 2026/10555:6-A3610 ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie a štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie s účinnosťou od 1. septembra 2026.
- Dodatky: **Dodatok**, **Dodatok č. 1**, **Dodatok č. 2**, **Dodatok č. 4**, **Dodatok č. 5**, body 1 a 3 **Dodatku č. 7** a **Dodatok č. 9** stratili svoju účinnosť.
- Platnosť **Dodatok č. 8** a tohto vzdelávacieho programu upravuje **Dodatok č. 12**.
- **Dodatok č. 10** a **Dodatok č. 14** mení a dopĺňa vzdelávacie štandardy pre nižšie stredné vzdelávanie.

Obsah

Prehľad zmien	4
Úvod.....	7
1 Ciele výchovy a vzdelávania	8
2 Stupeň vzdelania.....	8
3 Profil absolventa.....	8
4 Vzdelávacie oblasti a prierezové témy	9
4.1 Vzdelávacie oblasti	9
4.1.1 Jazyk a komunikácia	10
4.1.2 Matematika a práca s informáciami.....	10
4.1.3 Človek a príroda.....	11
4.1.4 Človek a spoločnosť.....	11
4.1.5 Človek a hodnoty.....	12
4.1.6 Človek a svet práce.....	12
4.1.7 Umenie a kultúra.....	12
4.1.8 Zdravie a pohyb.....	13
4.2 Prierezové témy.....	13
4.2.1 Osobnostný a sociálny rozvoj.....	14
4.2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu.....	14
4.2.3 Environmentálna výchova	15
4.2.4 Mediálna výchova.....	15
4.2.5 Multikultúrna výchova.....	16
4.2.6 Regionálna výchova a ľudová kultúra.....	16
4.2.7 Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke	17
4.2.8 Ochrana života a zdravia	17
4.2.9 AI gramotnosť.....	18
5 Vzdelávacie štandardy	18
6 Rámcové učebné plány	20
6.1 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským.....	21
6.2 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny	24
6.3 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny	27
7 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.....	30
7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením.....	30
7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním	31
8 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka	33
9 Forma výchovy a vzdelávania	33
10 Vyučovací jazyk.....	33
11 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov.....	34
12 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostnom školstve	37
Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie 1. stupeň základnej školy	38

Prehľad zmien

V zmysle dodatkov k štátnym vzdelávacím programom s platnosťou od 1. 9. 2015 a jeho príloh došlo v rámci Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie – prvý stupeň ZŠ k týmto zmenám:

STRANA (číslo)	KAPITOLA (názov kapitoly a druh zmeny)	DODATOK (číslo)
7	„Úvod“: úprava textu	13/bod 1, písm. a)
8	„Ciele výchovy a vzdelávania“: nový názov kapitoly	11/bod 2.2 písm. b)
9	Zoznam vyučovacích predmetov s hypertextovým odkazom na vzdelávacie štandardy; doplnenie vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk	13 Príloha č. 4
18	„Vzdelávacie štandardy“: textové znenie časti	7/bod 2
18	Doplnenie prierezovej témy: „4.2.9 AI gramotnosť“	17/ bod 1
21	„Rámcovému učebnému plánu pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským“: text časti „Poznámky“	7/bod 4 a 5 11/bod 3.1, písm. a) – c) 13/bod 5, písm. a) – c) 15/bod 1. – 5. 16/1a;-1b
24	„Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny“: text časti „Poznámky“	11/bod 4, Príloha č. 3 13/bod 5, písm. a) – c) 15/bod 1. – 5. 16/1a;1b; 18/ bod 1

Strana (číslo)	KAPITOLA (názov kapitoly a druh zmeny)	DODATOK (číslo)
27	„Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny“: text časti „Poznámky“	11/bod 5, Príloha č. 4 13/bod 5, písm. a) – c) 15/bod 1. – 5. 16/1a;1b; 18/ bod 2
30	„Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania“: doplnený text v časti 7.1; zmena názvu kapitoly na „Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami“	13/bod 3, písm. b), Príloha č. 2 16/2; 18/bod 3
33	„Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka“: text novej časti	11/bod 2.4 písm. b) 13/bod 3, písm. a)
33	„Forma výchovy a vzdelávania“: zmena maximálneho rozsahu vyučovania dištančnou formou	11/bod 2.4, písm. a) 13/bod 1, písm. b) 16/bod 3
33	„Vyučovací jazyk“: nová časť	11//bod 2.1, písm. a)
34	„Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov“: nový text	11/ bod 2.1, písm. b) 13/bod 1, písm. c) Príloha č. 1 16/bod 4; 18/bod 4
37	„Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach“ – nový názov kapitoly „Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostnom školstve“, úprava textu	11/ bod 2.4, písm. c); 18/ bod 6, 7

Strana (číslo)	KAPITOLA (názov kapitoly a druh zmeny)	DODATOK (číslo)
38	„Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie 1. stupeň základnej školy“	12/ bod 1, 2
	vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia; vzdelávacie štandardy: „Slovenský jazyk a literatúra“; „Slovenský jazyk ako druhý jazyk“	11/bod 1, písm. a) 13/bod 6, Príloha č. 4 18/bod 5
	vzdelávacie štandardy pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť: vlastiveda, vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra: hudobná výchova	6
	Zrušené časti: „Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie“, „Povinné personálne zabezpečenie“, Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie“, „Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní“ a „Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov“	11/bod 2.3

Vzdelávacie štandardy sú súčasťou príloh. Odkaz na jednotlivé prílohy so vzdelávacími štandardmi sú súčasťou tabuľky na s. 8 – 9.

Úvod

Štátny vzdelávací program predstavuje záväzný národný rámec pre primárne vzdelanie – 1. stupeň základných škôl. Reprezentuje prvú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania. Je východiskovým dokumentom na prípravu školských vzdelávacích programov, ktoré predstavujú druhú úroveň dvojúrovňového modelu vzdelávania.

Dvojúrovňovým modelom vzdelávania sa dáva priestor každej škole, aby prostredníctvom školského vzdelávacieho programu dotvorila svoj obsah vzdelávania podľa špecifických regionálnych a lokálnych podmienok a požiadaviek, ktoré vychádzajú z potrieb žiakov alebo rodičov.

Štátny vzdelávací program (ďalej aj „ŠVP“) vychádza z demokratických a humanistických hodnôt spoločnosti. Na ich základe vymedzuje vzdelávacie štandardy poskytovaného vzdelávania v cieľovej, výkonovej a obsahovej rovine, ktoré tvoria východisko k osvojovaniu a rozvíjaniu funkčných kompetencií žiakov. Prostredníctvom vzdelávacích oblastí a prierezových tém preferuje vo výučbe medzipredmetový prístup, teda kooperáciu v rámci jednotlivých učebných predmetov v danej vzdelávacej oblasti a tiež medzi rôznymi oblasťami. Súčasne s týmto prístupom podmieňuje svoju realizáciu uplatňovaním motivačných učebných postupov a vytváraním podporujúcej sociálnej klímy v škole. Kladie dôraz na kvalitu školy, ktorá uplatňuje vonkajšie a vnútorné vyhodnocovanie (evalváciu) svojich programov, procesov a výsledkov.

Cieľom ŠVP je podporovať také kognitívne činnosti, ktoré sú vyjadrené pojmami, ako je vlastné aktívne objavovanie, hľadanie, skúmanie, pátranie, zisťovanie niečoho nového, napríklad výsledkov pokusu alebo experimentu, interpretácie či vytvárania rôznorodých verbálnych, obrazových a grafických textov, ktoré tvoria sociálny a kultúrny svet.

Vytváranie uvedených kognitívnych činností možno všeobecne zhrnúť najmä do týchto oblastí výchovy a vzdelávania:

- rozvíjať schopnosti žiakov vedieť a chcieť sa učiť;
- posilňovať sebadôveru žiakov v riešení problémov, ktoré sú spojené s učením;
- viesť žiakov k aktívnemu občianstvu;
- podieľať sa na vymedzovaní hodnôt slušného a morálneho človeka.

Výchova a vzdelávanie žiakov sa uskutočňuje na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporuje ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy. V súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania škola zabezpečuje realizáciu podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní pre všetkých žiakov a podľa katalógu podporných opatrení, ktorý vydáva ministerstvo školstva¹.

¹ § 145a a § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, (ďalej len "školský zákon")

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú vzdelávaním naplniť. Na 1. stupni sa vyvážené venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov. Uvedené hľadisko sa premieta do všeobecných cieľov vzdelávania:

- vytvárať u žiakov ²základy gramotností prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií;
- poskytovať každému žiakovi mnohostranné možnosti na vlastné objavovanie a skúmanie najbližšieho sociálneho, prírodného a kultúrneho prostredia;
- viesť žiakov k poznávaniu a postupnému využívaniu svojich individuálnych predpokladov a efektívnych spôsobov vlastného učenia sa;
- rozvíjať kognitívne schopnosti žiakov aktívnym riešením problémov samostatne aj v skupinách a vytvoriť tak u nich základy pre tvorivé a kritické myslenie;
- rozvíjať sociálne kompetencie a podporovať prosociálne správanie žiakov;
- viesť žiakov k zodpovednému aktívnemu prístupu k ochrane a upevňovaniu svojho zdravia;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie žiak získa úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy, žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej školy. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

3 Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelávania má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej, kultúrnej a mediálnej gramotnosti, ktoré sa budú postupne rozvíjať v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania.

Na veku primeranej úrovni disponuje nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami³

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa;
- vyjadruje sa súvisle písomnou aj ústnou formou, v materinskom, štátnom jazyku;
- rozumie najzákladnejším slovným spojeniam v anglickom jazyku a dokáže ich používať;
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách;
- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií;
- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami;

² Pojmy žiak, učiteľ sú v dokumente používané ako pedagogické kategórie alebo označenie profesijnej skupiny, t. j. vo význame žiak i žiačka, učiteľ i učiteľka.

³ Uvedené kompetencie vychádzajú zo vzdelávacích štandardov učebných predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania. Predstavujú základné požiadavky na absolventa 1. stupňa základnej školy (primárneho vzdelávania). Môžu sa dosahovať na rôznej úrovni, vzhľadom na kognitívne a afektívne schopnosti žiakov a tiež vzhľadom na procesuálny charakter kompetencií.

- dokáže aplikovať osvojené prírodovedné a spoločenskovedné poznatky vo svojej činnosti, v starostlivosti o seba a druhých;
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností;
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať;
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám;
- má vzťah ku kultúrno-historickému dedičstvu, ľudovým tradíciám a umeniu, s ktorými sa stretáva vo svojom živote;
- dokáže byť tolerantný, snaží sa pochopiť druhého, pozná a toleruje jeho kultúru, tradície, spôsob života;
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

K rozvoju kompetencií prispieva celý vzdelávací obsah, organizačné formy a metódy výučby, podnetné sociálno-emočné prostredie školy, rôzne aktivity uskutočňované v škole, ale aj v mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti.

4 Vzdelávacie oblasti a prierezové témy

4.1 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávacie oblasti sú okruhy, do ktorých patrí problematika príbuzných vyučovacích predmetov. Zabezpečujú nadväznosť a previazanosť obsahu jednotlivých vyučovacích predmetov patriacich do konkrétnej oblasti. Umožňujú rozvíjanie medzipredmetových vzťahov.

Tab.1 Vzdelávacie oblasti a príslušné predmety pre ŠVP pre 1. stupeň základnej školy

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA SLOVENSKÝ JAZYK AKO DRUHÝ JAZYK JAZYK NÁRODNOSTNEJ MENŠINY A LITERATÚRA maďarský , nemecký , rómsky , ukrajinský , ruský , rusínsky CUDZÍ JAZYK úroveň A1 – anglický , nemecký , ruský , francúzsky , španielsky , taliánsky
MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	MATEMATIKA INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA	PRVOUKA ⁴ PRÍRODOVEDA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	PRVOUKA VLASTIVEDA pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským a doplnok pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA / NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO: Cirkev bratská , Evanjelická cirkev a. v. , Katolícka cirkev , Pravoslávna cirkev , Reformovaná kresťanská cirkev

⁴ Prvouka sa skladá z prírodovednej a spoločenskovednej zložky, a preto je súčasťou dvoch vzdelávacích oblastí – Človek a príroda a Človek a spoločnosť

ČLOVEK A SVET PRÁCE	PRACOVNÉ VYUČOVANIE
UMENIE A KULTÚRA	HUDOBNÁ VÝCHOVA pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským a doplnok pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

4.1.1 Jazyk a komunikácia

Vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia tvoria učebné predmety zahrnuté do troch skupín, a to **vyučovacie jazyky, druhý jazyk (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, jazyk národnostnej menšiny a literatúra) a cudzí jazyk.**

Spoločným menovateľom oblasti je jazyk, ktorý sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok vyjadrovania emócií. Vzdelávanie preto vedie k vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku na získavanie a odovzdávanie informácií, k zvyšovaniu jazykovej kultúry ústnych i písomných jazykových prejavov žiakov a k rozvíjaniu čitateľských kompetencií zameraných na príjem textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu a hodnotenie.

Špecifickou zložkou vyučovacích jazykov a druhého jazyka je literatúra, ktorej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií od úrovne naivného čitateľa k čítaniu s porozumením.

Podstatou oblasti je súhrn predmetových kompetencií, ktoré umožňujú výrazne posilniť komunikačno-zážitkový model vyučovania a naopak oslabujú tendenciu obsiahnuť školskú podobu vedných disciplín.

4.1.2 Matematika a práca s informáciami

Matematika na 1. stupni základnej školy rozvíja u žiakov matematické myslenie, ktoré je potrebné pri riešení rôznych problémov v každodenných situáciách, pripravuje ich na samostatné získavanie a aplikáciu poznatkov. Na veku primeranej úrovni rozvíja logické a kritické myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémových úloh (aj v spolupráci v skupine) a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov umožní všetkým žiakom na 1. stupni získať základy digitálnej gramotnosti. Cieľom je zoznámiť sa s používaním počítača a možnosťami jeho využitia v každodennom živote. Prostredníctvom aplikácií primeraných veku žiaci získajú základné zručnosti v používaní počítača. Využitím vhodných tém z ostatných predmetov sa zoznámia s možnosťami kreslenia, trénovania počítania, písania a ďalšími najtypickejšími druhmi aplikácií.

4.1.3 Človek a príroda

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda obsahuje problematiku vzdelávania spojenú so skúmaním prírody. V tejto oblasti žiaci dostávajú príležitosť poznávať prírodu ako systém, ktorého súčasťou sú vzájomné premeny. Na takomto poznaní je založené aj pochopenie dôležitosti prírodnej rovnováhy pre existenciu živých sústav, vrátane človeka. Prírodovedné predmety svojím činnostným a bádateľským charakterom výučby umožňujú žiakom hlbšie porozumieť zákonitostiam prírodných procesov, a tým si uvedomovať aj užitočnosť prírodovedných poznatkov a ich aplikáciu v praktickom živote.

Cieľom vzdelávania prostredníctvom obsahu tejto oblasti je porozumieť prírodným aspektom vplývajúcim na život človeka a vedieť vysvetliť prírodné javy vo svojom okolí, zaujímať sa o prírodu a dianie v nej, získavať informácie o prírode a jej zložkách nielen z rôznych zdrojov, ale najmä prostredníctvom vlastných pozorovaní a experimentov.

Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom prírodovedy, ale aj prvouky⁵ prostredníctvom jej prírodovednej časti.

4.1.4 Človek a spoločnosť

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť obsahuje problematiku spojenú s postupným utváraním predstáv o priestore (bezprostredné miesto života) a čase (ročné obdobie, historické obdobie). Žiaci sa oboznamujú so spoločenským prostredím. Všímajú si svoje okolie, ľudí, kultúru, históriu, a to všetko vo vzájomných väzbách. Vytvára sa v nich záujem o krásy prírody, aj ľudské diela v blízkom či vzdialenejšom okolí. V tomto veku sú žiaci prirodzene zvedaví, hľadajú príčiny fungovania spoločnosti. Postupné oboznamovanie sa so spoločenskými javmi sa realizuje spôsobom, ktorý u žiakov rozvíja aj procesúlnu stránku objavovania a skúmania. Dôležité je, aby žiak vnímal zmeny vo svojom okolí, pochopil ich a snažil sa ich vysvetliť.

Výučba je postavená na pozorovacích a výskumných aktivitách, ktorých cieľom je riešenie problémov na základe osobných skúseností žiakov a úrovne ich kognitívnych schopností. Vzdelávacie činnosti sú zamerané na podnecovanie zvedavosti a skúmanie javov v bezprostrednom okolí žiaka. Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom nielen vlastivedy, ale aj prvouky (spoločenskovedná časť). Vytvorenie spoločného predmetu, spájajúceho prírodovednú a spoločenskovednú zložku, však podporuje také tematické aktivity, v ktorých sa rozvíjajú vedomosti a spôsobilosti v oboch vzdelávacích oblastiach.

⁵ Prvouka je zahrnutá do dvoch vzdelávacích oblastí, pretože sa skladá z dvoch zložiek – prírodovednej a spoločenskovednej. Spoznávanie prírodného a spoločenského prostredia má niektoré osobité črty a uskutočňuje sa špecifickými poznávacími procesmi, preto zložky ostali formálne oddelené. Špecifikácia obidvoch zložiek sa nachádza v úvode do predmetu prvouka vo vzdelávacích štandardoch.

4.1.5 Človek a hodnoty

Hlavnou úlohou tejto vzdelávacej oblasti je aktívne sa podieľať na formovaní osobnosti žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a univerzálne ľudské hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.

Obsah vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty sa v primárnom vzdelávaní realizuje v povinnej voliteľných vyučovacích predmetoch etická výchova alebo náboženská výchova/náboženstvo.

Predmet etická výchova sa zameriava na výchovu k prosociálnosti. Zvlášť dôležité na tomto stupni vzdelávania je venovať potrebný čas rozvíjaniu sebaúcty žiakov a úcty k iným, rozvoju sociálnych zručností orientovaných na interpersonálne vzťahy žiakov a na zvyšovanie ich odolnosti voči negatívnym sociálno-patologickým, či amorálnym vplyvom, ktoré stále viac zasahujú nižšie vekové kategórie žiakov.

Základným cieľom predmetu náboženská výchova/náboženstvo, je pomôcť žiakovi zodpovedne myslieť, emocionálne sa prejavovať a správať vzhľadom na osobne žité náboženstvo a vieru. Predmet napomáha rozvíjať vzťah k Bohu, reflektuje otázku významu sveta, zmyslu a hodnoty života a noriem konania človeka a dáva odpoveď na základe zjavenia a viery cirkvi. Umožňuje urobiť osobné rozhodnutia vo vzťahu k iným konfesiam a náboženstvám, podporuje pochopenie a toleranciu voči rozhodnutiam druhých. Motivuje k osobnému náboženskému životu a k zodpovednému konaniu v cirkvi a v spoločnosti.

4.1.6 Človek a svet práce

V primárnom vzdelávaní vzdelávacia oblasť obsahuje návrhy pracovných činností a pracovných postupov, ktorými sú žiaci vedení k získaniu základných zručností z rôznych oblastí ľudskej práce.

Do vzdelávacej oblastí patrí vyučovací predmet pracovné vyučovanie, ktorý sa zameriava na vytváranie praktických pracovných návykov žiakov, čím sa dopĺňa ich základné vzdelanie. Žiaci sa tak stretávajú s dôležitou zložkou nevyhnutnou pre uplatnenie sa človeka v reálnom živote a na trhu práce. Spoznávajú a využívajú technické materiály, konštruujú, spoznávajú základy stravovania a prípravy jedál, ľudové tradície a remeslá, povolania a získavajú prvé skúsenosti zo sveta práce.

4.1.7 Umenie a kultúra

Vzdelávacia oblasť vytvára priestor pre pochopenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Učí žiaka vnímať a chápať hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovať sa rôznymi umeleckými prostriedkami vizuálneho, dramatického, hudobného umenia, písaného a hovoreného slova. Primerane veku formuje samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke, rozvíja ich kritické myslenie najmä vo vzťahu k masmédiám. Prostredníctvom tematických celkov zameraných na kultúrnu tradíciu a dedičstvo sa žiak oboznamuje s kultúrnou tradíciou svojho regiónu, národa, krajiny, čím sa u neho rozvíja povedomie kultúrnej identity, ale súčasne aj interkultúrne kompetencie.

V primárnom vzdelávaní je cieľom kontinuálne rozvíjať vrodené a prirodzené predpoklady žiakov a pozitívne stimulovať sklony k hravosti a spontánnosti. Obsah vzdelávacej oblasti je realizovaný prostredníctvom vyučovacích predmetov výtvarná a hudobná výchova. Výtvarná výchova vedie žiaka k spoznávaniu súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, vizuálnej kultúry a kultúrnej tradície svojho regiónu, národa a krajiny. Obsah predmetu je členený do tematických celkov, ktoré kladú dôraz na rozvoj predstavivosti a fantázie, pozorovacích a vyjadrovacích schopností a zručností pri práci s nástrojmi a materiálmi. Prostredníctvom tvorivých výtvarných činností a aktivít žiak získava príležitosti na uplatnenie fantázie a predstavivosti, a tým aj priestor pre vlastnú sebarealizáciu. Hudobná výchova prostredníctvom hudobných činností rozvíja základné hudobné kompetencie žiaka a usiluje sa o vytvorenie kladného vzťahu k hudbe a hudobnému umeniu.

4.1.8 Zdravie a pohyb

Vzdelávacia oblasť poskytuje v primárnom vzdelávaní žiakom priestor na pohybové vyjadrenie sa a osvojenie si základných pohybových zručností, využitelných v pohybových aktivitách vo voľnom čase. Oblasť sa zameriava na základné informácie súvisiace so zdravým spôsobom života, starostlivosťou o svoje zdravie a pohybovou aktivitou. Realizuje sa vyučovacím predmetom telesná a športová výchova, ktorého najdôležitejším poslaním je vytváranie vzťahu k pravidelnej pohybovej aktivite ako k nevyhnutnému základu zdravého životného štýlu.

Telesná a športová výchova využíva široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému vývinu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj významnú kompenzačnú funkciu v procese edukácie.

Prostredníctvom pohybu – pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje motorický vývin žiakov. Dôraz sa kladie na individuálne dispozície žiakov, ktoré by mali byť zohľadnené pri plánovaní obsahu, ako i pri hodnotení žiakov. Dôležité je motivovať žiakov k dosiahnutiu individuálnych zlepšení vo svojej pohybovej výkonnosti pri rešpektovaní vlastných individuálnych predpokladov.

4.2 Prierezové témy

Rýchlo sa meníaca realita súčasnej globalizovanej spoločnosti, s novými technológiami a sociálnymi zmenami ovplyvňuje postoje, hodnotový systém žiakov a ich konanie. Táto skutočnosť sa musí odraziť aj vo vzdelávaní. Vhodným prostriedkom na to sú prierezové témy, ktoré sa svojím obsahom a výchovným zameraním premietajú do vymedzených vzdelávacích oblastí, dopĺňajú ich, prepájajú ich obsah s aktuálnym dňom v spoločnosti, s každodennou žitou skúsenosťou žiaka a konkrétnej triedy. V tomto zmysle prierezové témy priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov. Prierezové témy sa môžu realizovať ako súčasť učebného obsahu vyučovacích predmetov ⁶alebo prostredníctvom samostatných projektov,

⁶ Ak sú ciele prierezových tém napĺňané v rámci vyučovania predmetov, nie je potrebné ich duplicitne zaznamenávať v triednej knihe.

seminárov, vyučovacích blokov, kurzov a pod. Súčasne prierezové témy môžu tvoriť samostatný vyučovací predmet z rámca voliteľných (disponibilných) hodín. Obidve formy sa môžu aj ľubovoľne kombinovať. Účinnosť pôsobenia prierezových tém sa môže zvýšiť relevantnými mimoškolskými aktivitami.

V primárnom vzdelávaní majú prierezový charakter nasledujúce témy: **Osobnostný a sociálny rozvoj, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Regionálna výchova a ľudová kultúra, Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke a Ochrana života a zdravia.**

4.2.1 Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová téma **Osobnostný a sociálny rozvoj** má nadpredmetový charakter, prelína sa celým vzdelávaním. Jej hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt. Prostredníctvom nej sa zároveň s vedomostným rozvojom žiakov cielene rozvíjajú aj ich osobné a sociálne kompetencie. Umožňuje žiakom rozmyšľať o sebe, o svojom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní v budúcnosti. Vedie ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňuje ich v tom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

4.2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov na 1. stupni je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga. Škola môže využiť aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom (každodennom) živote.

4.2.3 Environmentálna výchova

Environmentálna výchova sa ako prierezová téma prelína všetkými predmetmi, ale najmä prvoukou, prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou. Umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vedie ich na veku primeranej úrovni ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými (primeranými a vhodnými) činnosťami – chrániť rastliny, mať kladný vzťah k domácim zvieratám a pod.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- osvojil základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;
- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody;
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia;
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;
- podieľal sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia;
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskromnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.

4.2.4 Mediálna výchova

Médiá predstavujú významný faktor, ktorý vplýva na vývin osobnosti a socializáciu detí. Stali sa integrálnou súčasťou ich života, pričom si neuvedomujú dostatočne ich vplyv. Hlavným cieľom **Mediálnej výchovy** je položiť základy mediálnej gramotnosti žiakov a postupne zvyšovať úroveň schopností kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov. Mediálna výchova dáva žiakom príležitosť a priestor na základnú orientáciu v mediálnom svete, osvojenie si stratégií zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, ako aj osvojenie si kritického a bezpečného prístupu pri ich využívaní na veku primeranej úrovni. Dôležitou úlohou mediálnej výchovy na 1. stupni je vychádzať z bezprostredných skúseností žiakov s médiami a vytvoriť pre žiakov príležitosti na ich spracovanie.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;
- nadobudol základy zručností potrebných na využívanie médií.

4.2.5 Multikultúrna výchova

S aktuálnou realitou celosvetovej globálnej spoločnosti a s multikultúrnym charakterom slovenskej spoločnosti sa spájajú riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Pri realizácii **Multikultúrnej výchovy** sa odporúča využívať také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich a akceptovať, ako aj rešpektovať ľudské práva.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

4.2.6 Regionálna výchova a ľudová kultúra

Prierezová téma **Regionálna výchova a ľudová kultúra** úzko súvisí s prierezovou témou **Multikultúrna výchova**, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva prispieva k formovaniu kultúrnej identity a postupnému rozvíjaniu historického vedomia žiakov. Regionálna výchova a ľudová kultúra ⁷ má potenciál byť súčasťou obsahu všetkých povinných predmetov, najmä prvouky, prírodovedy, vlastivedy, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy a etickej výchovy, alebo sa môže realizovať prostredníctvom voliteľného vyučovacieho predmetu⁸. Vhodnými formami sú tiež projekty, exkurzie, tematické vychádzky v regióne a pod. Vlastná realizácia prierezovej témy si vyžaduje zmeny aj v procesuálnej zložke výchovy a vzdelávania – vo vyučovacích metódach a organizačných formách.

⁷ Navrhované tematické celky a témy, v ktorých rámci je možné rozvíjať prierezovú tému Regionálna výchova a ľudová kultúra, sú uvedené na webovom sídle ŠPÚ (v súčasnosti NIVAM).

⁸ Časová dotácia voliteľného predmetu sa tvorí z dotácie voliteľných (disponibilných) hodín v RUP.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

4.2.7 Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

Zámerom **Dopravnej výchovy – výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke** je pripraviť žiakov na bezpečný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov. Výučba sa uskutočňuje najmä v rámci predmetov prvouka a vlastiveda, v objekte školy, na detskom dopravnom ihrisku alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- pochopil funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi na veku primeranej úrovni;
- osvojil si zásady, nadobudol spôsobilosti a praktické zručnosti bezpečného pohybu v cestnej premávke (chôdza, jazda na bicykli...);
- pochopil význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládol základné úlohy údržby bicykla;
- uvedomil si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky

4.2.8 Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy **Ochrana života a zdravia** je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovania pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Na veku primeranej úrovni integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídateľných situáciách. Na 1. stupni sa realizuje prostredníctvom vyučovacích predmetov telesná a športová výchova, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, výtvarná výchova, ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier. Didaktické hry, ktoré sa uskutočňujú v každom ročníku 1. stupňa raz ročne v trvaní 4 hodín, slúžia na praktické osvojenie si učiva.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci;
- osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode;
- rozvíjal svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach.

4.2.9 AI gramotnosť

AI gramotnosť reaguje na rozvoj umelej inteligencie a jej rastúci vplyv na vzdelávanie, komunikáciu a spoločnosť. Má nadpredmetový charakter a prepája sa s mediálnou výchovou, osobnostným a sociálnym rozvojom a výchovou k ľudským právam. Cieľom prierezovej témy je rozvíjať schopnosť žiakov porozumieť základným princípom fungovania AI, kriticky posudzovať jej výstupy a používať ju efektívne, zodpovedne, bezpečne a eticky. Žiaci sa učia využívať AI ako partnera na podporu vlastného učenia a sebarozvoja uvedomujúc si, že nenahrádza ich vlastné myslenie, tvorivosť a osobnú zodpovednosť ani medziľudské vzťahy. Rozvíjajú si schopnosť udržiavať zdravú rovnováhu pri používaní AI a posudzovať jej vplyv na jednotlivca, spoločnosť a životné prostredie.

Cieľom prierezovej témy AI gramotnosť je, aby žiak:

- porozumel základným princípom fungovania AI a jej využitiu v rôznych oblastiach života,
- k AI pristupuje obozretne a primerane, uvedomuje si jej možnú chybovosť,
- pod vedením učiteľa využíval generatívnu AI ako pomocníka pri učení, no zachováva si zodpovednosť za vlastnú tvorivosť a prácu
- uplatňoval princípy digitálneho wellbeingu a nastavoval si hranice pri interakcii s AI,
- oceňoval hodnotu skutočného sveta a medziľudských vzťahov, ktoré AI nedokáže nahradiť.

Obsah vzdelávania v oblasti AI sa zameriava na porozumenie princípom strojového učenia, využitie generatívnej AI ako pomocníka pre učenie, formulovanie jednoduchých zadaní pre generatívnu AI pod vedením učiteľa, budovanie odolnosti voči tlaku, zachovanie zdravej 2 rovnováhy vo využívaní technológií, ochrany súkromia a vnímanie etických a sociálnych dopadov AI na jednotlivca a spoločnosť.

Prierezová téma sa realizuje integráciou do jednotlivých vyučovacích predmetov, projektovým a problémovým vyučovaním, diskusiou, analýzou konkrétnych príkladov a reflexiou skúseností žiakov. Pri jej realizácii sa zohľadňuje veková primeranosť, podpora kritického myslenia, rozvoj digitálnych spôsobilostí, posilňovanie osobnej zodpovednosti žiakov a digitálny wellbeing.

5 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy obsahujú súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania.

Na ich základe škola vo svojom školskom vzdelávacom programe vypracuje učebné osnovy, ktoré vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a rozsah vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa učebného plánu školy.

Rozdelenie štandardov do ročníkov v štátnom vzdelávacom programe má charakter odporúčania, škola ich do ročníkov rozdelí tak, aby ich rozsah odpovedal časovej dotácii podľa učebného plánu školy.

Škola pri tvorbe učebných osnov dodržiava zásadu vekuprimeranosti a zásadu logickej nadväznosti obsahu vzdelávania. Učebnými osnovami povinného vyučovacieho predmetu, ktorého časová

dotácia sa v učebnom pláne nezvyšuje alebo sa zvyšuje bez rozšírenia obsahu, môžu byť vzdelávacie štandardy.

Tieto požiadavky sú formulované ako kompetencie, ktorých súčasťou sú vedomosti, spôsobilosti, zručnosti, postoje a hodnoty v kontexte vymedzeného obsahu vzdelávania. Obsahujú štruktúru učebných cieľov, výkonové požiadavky a vymedzený rámcový učebný obsah. Vzdelávacie štandardy je nevyhnutné chápať ako základné východisko k mnohostranne chápanej výučbe, preto výučbu nemožno redukovať len na ich mechanické plnenie. Predstavujú dôležitý podklad na realizáciu osobného plánovania, tvorby špecifickej stratégie a taktiky na výučbu jednotlivých predmetov, pričom je nevyhnutná kognitívna pestrosť a vytváranie panorámy myšlienkových možností žiakov.

Z hľadiska vymedzeného učebného obsahu je kľúčovým prvkom uvedomovanie si pojmov, vzťahov medzi nimi. Následne je žiaduce tieto pojmy a vzťahy medzi nimi spolu s funkčnými faktami názorne zobrazovať do pamäťových myšlienkových máp, ktoré sa potom stávajú základným prostriedkom efektívnejšieho upevňovania a systematizácie nadobudnutých kompetencií žiakov.

Stanovené štandardy si učitelia môžu viac špecifikovať s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti svojich žiakov. Vzdelávací štandard treba chápať v tom zmysle, že žiak nemá byť pasívnym aktérom výučby a konzumentom hotových poznatkov, ktoré si má len zapamätať a následne zreprodukovať, ale aj vytvárať ich v aktívnej činnosti⁹.

⁹ Vzdelávacie štandardy pre jednotlivé vzdelávacie oblasti sú súčasťou príloh ŠVP, pričom v zmysle dodatku č. 6 boli upravené vzdelávacie štandardy pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny vyučovacích predmetov vlastiveda a hudobná výchova.

6 Rámcové učebné plány

Rámcový učebný plán (ďalej „RUP“) stanovuje časové dotácie vyučovacích predmetov v štátnom vzdelávacom programe (ďalej „ŠVP“) podľa ročníkov. Vymedzuje počet voliteľných (disponibilných) hodín¹⁰, ktoré škola konkretizuje vo svojom školskom vzdelávacom programe nasledujúcimi spôsobmi: navýši hodinovú dotáciu existujúcim vyučovacím predmetom ŠVP alebo vytvorí nový vyučovací predmet, kurz a pod., ktorému prideli časovú dotáciu. Poznámky k RUP sú pre školu záväzné, škola si však môže v rámci svojho učebného plánu vytvoriť ďalšie poznámky podľa svojich potrieb a možností. Škola môže pri tvorbe školského vzdelávacieho programu rozdeliť hodinové dotácie a vzdelávacie štandardy na celý stupeň vzdelávania pri zachovaní postupnosti jednotlivých vzdelávacích štandardov a celkového počtu vyučovacích hodín jednotlivých učebných predmetov.

¹⁰ Škola musí využiť všetky voliteľné (disponibilné) hodiny

6.1 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
		ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	<i>slovenský jazyk a literatúra</i>	9	8	7	7	31	5	5	4	5	5	24
	<i>prvý cudzí jazyk</i>			3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	<i>matematika</i>	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	<i>informatika</i>			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	<i>prvouka</i>	1	2			3						
	<i>prírodoveda</i>			1	2	3						
	<i>fyzika</i>							2	1	2	1	6
	<i>chémia</i>								2	2	1	5
	<i>biológia</i>						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	<i>vlastiveda</i>			1	2	3						
	<i>dejepis</i>						1	1	1	1	2	6
	<i>geografia</i>						2	1	1	1	1	6
	<i>občianska náuka</i>							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	<i>etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo</i>	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	<i>pracovné vyučovanie</i>			1	1	2						
	<i>technika</i>						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	<i>hudobná výchova</i>	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
	<i>výtvarná výchova</i>	2	2	1	1	6	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	<i>telesná a športová výchova</i>	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		20	20	23	25	88	24	25	26	27	25	127
<i>Voliteľné (disponibilné) hodiny*</i>		2	3	2	1	8	3	4	4	3	5	19
Spolu		22	23	25	26	96	27	29	30	30	30	146

* Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce¹¹. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na

a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to:

- a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
- b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
- c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu;
- vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe;
- vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov;
- špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Škola je povinná z rámca voliteľných hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako druhý cudzí jazyk jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne; a ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk, musí si ho v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to najmenej 2 vyučovacie hodiny týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca voliteľných hodín zabezpečiť. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.

¹¹ Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole (ďalej len „vyhláška o základnej škole“)

- 5.** Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.
- 6.** Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roku.
- 7.** Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.
- 8.** Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 108 hodín na 1. stupni a na 161 hodín na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.
- 9.** Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.
- 10.** Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania¹², pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.
- 11.** Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa¹³. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.
- 12.** Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede ¹⁴. Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený s využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.”

¹² § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

¹³ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

¹⁴ § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

6.2 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
		ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a slovenská literatúra/ slovenský jazyk a literatúra	5	6	5	5	21	5	5	4	5	5	24
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	5/8*	6	5	5	21/24*	5	5	5	4	5	24
	prvý cudzí jazyk			3/2*	2	5/4*	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2/1*	3/2*						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
	hudobná výchova	1/0*	1	1	1	4/3*	1	1	1	1		4
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		20/22*	23	26/25*	27/26*	96	29	30	31	31	30	151
Voliteľné (disponibilné) hodiny***		3/1	2	1/2	0/1	6	7					7
Spolu		23	25	27	27	102	31**	31**	32**	32**	32**	158

* Poznámka č. 12

** Poznámka č. 7

*** Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce¹⁵. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na:

a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to:

- a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
- b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
- c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehĺbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu,
- vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe,
- vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov,
- špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Žiak v škole alebo triede s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny má ovládať minimálne jazyk národnostnej menšiny, slovenský jazyk a anglický jazyk. Škola je povinná z rámca voliteľných (disponibilných) hodín vyčleniť šesť vyučovacích hodín týždenne v 7. – 9. ročníku žiakovi, ktorý si nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorým zariadenie poradenstva a prevencie vo vyjadrení neodporúča, aby absolvovali druhý cudzí jazyk.

¹⁵ vyhláška o základnej škole

- 5.** Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.
- 6.** Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
- 7.** Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.
- 8.** Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však 114 hodín na 1. stupni a 173 na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.
- 9.** Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.
- 10.** Škola si môže vybrať v primárnom vzdelávaní jeden z rámcových učebných plánov; rámcový učebný plán s 21 alebo s 24 hodinovou časovou dotáciou na vyučovanie predmetu jazyk národnostnej menšiny a literatúra. Škola musí v prípade výberu 24 hodinovej časovej dotácie dodržať obsahové a výkonové štandardy z vyučovacích predmetov hudobná výchova (pre 1. ročník) a vlastiveda (pre 4. ročník).
- 11.** Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania¹⁶, pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.
- 12.** Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa¹⁷. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.
- 13.** Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede¹⁸. Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený s využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.

¹⁶ § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

¹⁷ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

¹⁸ § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

6.3 Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Primárne vzdelávanie					Nižšie stredné vzdelávanie					
		ročník					ročník					
		1.	2.	3.	4.	Σ	5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	8	7	7	31	5	5	4	5	5	24
	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	1/2*	2/3*	2	2	7/9*	2	2	2	3	3	12
	prvý cudzí jazyk			3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2	3						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	2/1*	2/1*	1	1	6/4*	1	1	1	1	1	5
	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Základ		21	21	25	27	94	26	27	28	30	28	139
Voliteľné (disponibilné) hodiny**		2	3	2	0	7	3	4	4	3	5	19
Spolu		23	25	27	27	102	29	31	32	33	33	158

* Poznámka č. 11

** Poznámka č. 3

Poznámky

1. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín sa uskutočňuje spravidla podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy, podľa charakteru činnosti žiakov, podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce¹⁹. Vo vyučovacích predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a príroda sa rozdelenie žiakov odporúča pri tých témach, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov.

2. Vo vyučovacom predmete technika riaditeľ školy zohľadní personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

3. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na:

a. Vyučovací predmet telesná a športová výchova v rozsahu jedna vyučovacia hodina týždenne v každom ročníku. Takto vyčlenenú vyučovaciu hodinu možno nahradiť niektorým z uvedených opatrení alebo ich kombináciou, a to:

- a) športovým výcvikom v trvaní najmenej 30 hodín počas školského roka,
- b) 45 minútami pravidelného aktívneho pohybu za týždeň počas školských prestávok,
- c) jednou hodinou pravidelného aktívneho pohybu za týždeň v rámci školského klubu detí.

Ak škola nahradí jednu hodinu telesnej a športovej výchovy jedným z opatrení podľa písm. a) – c), využije disponibilnú hodinu na vyučovanie iného predmetu.

b. Dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- Vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu.
- Vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe.
- Vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- Špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so zdravotným znevýhodnením.

4. V primárnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy v predmete prvý cudzí jazyk vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Žiak v škole alebo v triede s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny má ovládať minimálne slovenský jazyk, jazyk národnostnej menšiny a anglický jazyk. Škola je povinná z rámca voliteľných (disponibilných) hodín vyčleniť šesť vyučovacích hodín týždenne v 7. – 9. ročníku žiakovi, ktorý si nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk. Takto zvolený druhý cudzí jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorým zariadenie poradenstva a prevencie vo vyjadrení neodporúča, aby absolvovali druhý cudzí jazyk.

¹⁹ vyhláška o základnej škole

- 5.** Rozdelenie hodinových dotácií do ročníkov je v kompetencii školy. Rozdelenie uvedené v tabuľke rámcového učebného plánu je iba odporúčaním. Celkový počet vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za stupeň vzdelávania musí zostať zachovaný. Rozdelenie vzdelávacích štandardov v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu zodpovedá rozdeleniu hodín učebnom pláne školy. Škola pri tvorbe učebného plánu dodržiava zásadu vekuprimeranosti.
- 6.** Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
- 7.** Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na predmet športová príprava.
- 8.** Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 114 hodín na 1.stupni a na 173 na 2. stupni. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.
- 9.** Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a bodu 7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním.
- 10.** Škola si môže vybrať v primárnom vzdelávaní rámcový učebný plán so 7 alebo s 9 hodinovou časovou dotáciou na vyučovanie predmetu jazyk národnostnej menšiny a literatúra. V prípade výberu deväťhodinovej časovej dotácie škola musí sa dodržať obsahové a výkonové štandardy vyučovacieho predmetu výtvarná výchova (1. a 2. ročník).
- 11.** Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania²⁰, pričom musí byť zachovaná minimálna celková časová dotácia, ktorá je pri časovej dotácii jedna hodina týždenne 33 hodín ročne.
- 12.** Škola môže poskytovať vzdelávanie v úvodnom ročníku pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a pre žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa²¹. Celkový týždenný počet vyučovacích hodín v úvodnom ročníku je 20 hodín.
- 13.** Škola môže pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, alebo ktorým zariadenie poradenstva a prevencie na základe diagnostiky odporučilo úpravu cieľov, metód, foriem alebo prístupov vo vzdelávaní, poskytovať vzdelávanie v adaptačnej triede ²². Učebný plán adaptačnej triedy vychádza z učebného plánu školy pre daný ročník a môže byť upravený z využitím voliteľných (disponibilných) hodín v súlade s potrebou čo najskoršej adaptácie žiakov.”

²⁰ § 2 ods. 5, 6 a 8 vyhlášky o základnej škole

²¹ § 9 ods. 9 písm. a) a písm. b) školského zákona

²² § 29 ods. 14 – 16 školského zákona

7 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

Zohľadňovanie individuálnych potrieb žiaka sa realizuje s cieľom zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj jeho schopností a osobnosti a s cieľom dosiahnuť primeraný stupeň vzdelania a jeho primerané začlenenie do spoločnosti.

Na podporu výchovy a vzdelávania žiaka so zdravotným znevýhodnením a žiaka s nadaním škola zabezpečí poskytnutie podporných opatrení²³ podľa vyjadrenia pedagogického zamestnanca školy, odborného zamestnanca školy alebo zariadenia poradenstva a prevencie.

Tieto podporné opatrenia je škola povinná zabezpečiť v súlade s písomným vyjadrením riaditeľa školy, okrem prípadov, ak to vzhľadom na personálne, priestorové, materiálno-technické a finančné podmienky v navrhovanom rozsahu preukázateľne nie je možné.

7.1 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením

Základná škola, ktorá vzdeláva žiakov so zdravotným znevýhodnením spolu s ostatnými žiakmi školy, vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania a odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a v spolupráci so školským podporným tímom. Škola zabezpečí najmä:

- odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky zodpovedajúce individuálnym potrebám žiaka so zdravotným znevýhodnením a tiež systematickú spoluprácu školy so zariadením poradenstva a prevencie alebo špeciálnou školou;
- v prípade potreby vypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý obsahuje podporné opatrenia a upravuje jednotlivé časti školského vzdelávacieho programu podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka, najmä obsah, metódy, formy alebo spôsoby hodnotenia a spoluprácu so zákonným zástupcom a pedagogickými a/alebo odbornými zamestnancami;
- využívanie rôznych odporúčaných foriem špecifickej pedagogickej a odbornej podpory a intervencie, ktoré podľa individuálnych potrieb žiaka môžu (ale nemusia) zahŕňať aj využívanie disponibilných hodín na výučbu špecifických vyučovacích predmetov²⁴ a/alebo na individuálne alebo skupinové vyučovanie v predmetoch, v ktorých sa žiak vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu;
- podmienky pre komplexný rozvoj osobnosti žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Žiak so zdravotným znevýhodnením sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú žiakovi so zdravotným znevýhodnením, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

²³ § 145a, § 145b školského zákona

²⁴ Podľa rámcových učebných plánov vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre príslušný stupeň vzdelávania.

Pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ľahkého stupňa a žiakov s vývinovými poruchami ľahkého stupňa, ktorí k 1. septembru dosiahli fyzický vek šesť rokov, nepokračujú v plnení povinného predprimárneho vzdelávania, a nie je u nich predpoklad zvládnutia prvého ročníka základnej školy, možno zriadiť úvodný ročník²⁵. V prípade, ak škola zriadi úvodný ročník, zaradí jeho vzdelávací program do školského vzdelávacieho programu.

Individuálny vzdelávací program žiaka so zdravotným znevýhodnením vypracováva na základe odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie a po konzultácii so zákonným zástupcom žiaka, a ak ide o žiaka základnej školy najmenej v piatom ročníku alebo o žiaka strednej školy aj po konzultácii s týmto žiakom, pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odborným zamestnancom školy, prípadne aj s ostatnými vyučujúcimi. Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho programu je možné vychádzať zo vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Je potrebné prihliadať primárne na individuálne špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby konkrétneho žiaka.

V špeciálnych triedach pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sa žiaci vzdelávajú podľa vzdelávacích programov pre žiakov podľa druhu zdravotného znevýhodnenia²⁶. Ak zdravotné znevýhodnenie žiakovi špeciálnej triedy znemožňuje, aby sa vzdelával podľa vzdelávacieho programu podľa druhu zdravotného znevýhodnenia, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Pre žiakov v adaptačných triedach obsah vzdelávania vychádza z učebných osnov školy pre ročník, do ktorého boli zaradení, pričom sú im poskytované podporné opatrenia odporúčané zariadením poradenstva a prevencie.

7.2 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je umožniť im vzdelávať sa a rozvíjať v súlade s ich vývinovými charakteristikami (napr. akcelerovaný kognitívny vývin) a s prihliadnutím na možné vývinové špecifiká, súvisiace s ich nadaním (napr. asynchrónny vývin).

Nadaný žiak sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy, ktorý vychádza zo vzdelávacích programov zameraných na príslušné nadanie. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú nadanému žiakovi, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý obsahuje podporné opatrenia na základe vyjadrenia pedagogického zamestnanca, odborného zamestnanca školy alebo zariadenia poradenstva a prevencie. Individuálny vzdelávací program nadaného žiaka vypracováva po konzultácii so zákonným zástupcom žiaka, a ak ide o žiaka základnej školy najmenej v piatom ročníku alebo o žiaka strednej školy aj po konzultácii s týmto žiakom, pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odborným zamestnancom školy, prípadne aj s ostatnými vyučujúcimi. Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho programu je možné vychádzať zo

²⁵ § 29 ods. 9 písm. a), b) školského zákona

²⁶ Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sú zverejnené na webovom sídle Národného inštitútu vzdelávania a mládeže

vzdelávacieho programu pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním²⁷. Je potrebné prihliadať primárne na individuálne špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby konkrétneho žiaka, vrátane potrieb vyplývajúcich zo zdravotného alebo sociálneho znevýhodnenia.

Triedy s rozšíreným vyučovaním niektorých predmetov alebo športové triedy možno zriaďovať aj pre tých žiakov, ktorí neboli diagnostikovaní ako nadaní žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ale vybraní na základe kritérií určených riaditeľom školy. Za triedy pre žiakov s nadaním sú pokladané iba tie triedy, ktorých žiaci boli ako nadaní diagnostikovaní zariadením poradenstva a prevencie.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je úlohou školy zabezpečiť žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:

- špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania, na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov a na prípadné špecifické vývinové charakteristiky, súvisiace s nadaním (napr. asynchrónia, dysfunkčný perfekcionizmus, senzitivita);
- zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne;
- v prípade potreby spolupracovať so psychológom, prípadne s iným odborným zamestnancom;
- v prípade umelecky nadaných žiakov spolupracovať s odborným pedagógom konkrétnej umeleckej disciplíny a športovo nadaných žiakov so športovým trénerom;
- akceptovať nadaných žiakov a rešpektovať špecifiká ich osobnosti a správania;
- dbať na komplexný rozvoj osobnosti nadaných žiakov;
- zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a uplatňovať diferencovaný prístup vo vyučovaní, vrátane postupov zameraných na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov, napr. projektové vyučovanie;
- umožniť žiakom vzdelávanie pod vedením tútora alebo vzdelávanie v konkrétnom predmete pod vedením učiteľa školy vyššieho stupňa;
- viesť žiakov k realistickému hodnoteniu vlastných schopností i výsledkov svojej práce, sebareflexii a sebaaprijatii;
- viesť žiakov k vzájomnej spolupráci.

²⁷ Vzdelávací program pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním je zverejnený na webovom sídle Národného inštitútu vzdelávania a mládeže.

8 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka

Primárne vzdelávanie poskytuje základy všeobecného vzdelania, osvojenie si elementárnej gramotnosti a kompetencií nevyhnutných pre ďalšie vzdelávanie. Formuje a rozvíja charakter žiaka v súlade s etickými hodnotami. Primárne vzdelávanie – prvý stupeň základnej školy tvorí 1. – 4. ročník základnej školy. Dĺžka trvania primárneho vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je štyri (4) roky.

9 Forma výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie sa na prvom stupni základnej školy organizuje dennou formou.

Denná forma štúdia sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

- v celom rozsahu vzdelávania zabezpečovaného školou pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku individuálnym vzdelávaním, preto, že ich zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole alebo preto, že boli vzatí do väzby alebo sú vo výkone trestu odňatia slobody;
- v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku podľa individuálneho učebného plánu;
- v rozsahu podľa odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu alebo ktorí sú žiakmi so všeobecným intelektovým nadaním;
- v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy, ministra školstva alebo inej oprávnenej osoby v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov;
- v rozsahu nevyhnutne potrebnom, najviac však tri (3) mesiace, z dôvodu havárie v budove školy alebo rekonštrukcie budovy školy.

10 Vyučovací jazyk

Výchova a vzdelávanie podľa tohto predmetu sa uskutočňuje v slovenskom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny²⁸.

²⁸ § 12 školského zákona

11 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov spočívajú v zohľadňovaní všetkých ich výchovno-vzdelávacích potrieb, ktoré vyplývajú z inej jazykovej a kultúrnej skúsenosti. Títo žiaci často nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk školy, ktorý sa pre nich stáva nielen jazykom komunikácie, ale aj akademickým jazykom, v ktorom si osvojujú vzdelávací obsah jednotlivých vyučovacích predmetov, častokrát na veľmi nízkej úrovni. Môžu to byť žiaci s nedostatočným predchádzajúcim alebo prerušeným vzdelaním. Niektorí žiaci môžu mať za sebou traumatické skúsenosti, či nepriaznivé a ťažké životné situácie, čo môže nepriaznivo ovplyvňovať ich kognitívny výkon, schopnosť sebaregulácie a správanie vo vzťahoch, ako i spontánne reakcie na niektoré podnety. Tento stav môže mať dočasný, ale aj trvalý charakter. Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné zohľadniť tieto aspekty a zamerať sa nielen na dlhodobú jazykovú podporu žiakov, ale aj na ich kultúrne, spoločenské či kariérne potreby a zároveň celý systém ich psychosociálnej pomoci a adaptácie.

Systém podpory cudzincov zahŕňa²⁹:

- identifikáciu potrieb, prekážok a bariér vo výchove a vzdelávaní formou pedagogickej a orientačnej diagnostiky, monitoringu a hodnotenia rizík;
- úpravu metód a foriem vo výchove a vzdelávaní;
- uplatňovanie personalizovaného a diferencovaného prístupu úpravou obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých vo výchove a vzdelávaní;
- poskytnutie psychosociálnej podpory (podľa možností aj v materinskom jazyku cudzinca) na účely jeho adaptácie a stabilizácie;
- podporu pri osvojovaní si štátneho jazyka a zároveň podporu pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy, pokiaľ ním je iný ako slovenský jazyk;
- podporu zameranú na nadobudnutie zručností interkultúrnej komunikácie a zvládnutie interkultúrnych rozdielov, pričom uvedená podpora je zameraná aj na prácu s ostatnými žiakmi;
- poskytnutie špeciálnych edukačných publikácií a kompenzačných pomôcok a možnosť ich používania na vyučovaní, pri overovaní spôsobilostí a znalostí a hodnotení výsledkov dosiahnutých vo vzdelávaní.

Okrem toho sa odporúča, aby škola týmto žiakom poskytla podľa podmienok školy:

- podporu pri rozvoji materinského jazyka a kultúrnej identity (podľa podmienok školy),
- komplexnú psychologickú podporu vrátane krízovej intervencie, psychoterapie a poradenstva v prípade, že psychosociálna podpora na účely adaptácie nebola dostatočná; škola ju spravidla zabezpečuje sprostredkované v multidisciplinárnej spolupráci so zariadením poradenstva a prevencie alebo inými odbornými subjektmi.

V prípade odporúčaných podporných opatrení sa pri výchove a vzdelávaní cudzincov využíva Katalóg podporných opatrení.³⁰

²⁹ Metodické usmernenie k systému podpory cudzincov sa nachádza v dokumente Sprievodca k osobitostiam výchovy a vzdelávania cudzincov

³⁰ <https://podporneopatrenia.minedu.sk/>

V školskom vzdelávacom programe definuje škola všetky podmienky pre výchovu a vzdelávanie cudzincov v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.

Úprava obsahu výchovy a vzdelávania sa môže realizovať formou rozloženia v rámci stupňa vzdelania, príp. nevyhnutnej redukcie obsahu. Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa berie ohľad na úroveň doterajšieho vzdelania, psychosociálnu adaptáciu a postupné osvojovanie si vyučovacieho jazyka, a to v dvoch oblastiach: osvojenie si základných komunikačných zručností a rozvoj akademického jazyka.³¹ To si vyžaduje úpravy nielen vo vyučovacom predmete slovenský jazyk a literatúra, resp. vo vyučovacom predmete jazyk národnostnej menšiny a literatúra v školách alebo triedach s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, ale aj v ostatných vyučovacích predmetoch. V najlepšom záujme cudzinca mu môže škola ponúknuť z rámca voliteľných (disponibilných) hodín vzdelávací program jazykového kurzu slovenský jazyk ako druhý jazyk alebo podľa podmienok školy a záujmu materinský (prvý) jazyk cudzinca so zameraním na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity. Tieto úpravy je možné realizovať na základe jazykovej diagnostiky bez potreby vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie.

Hodnotenie cudzinca je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu tak, ako aj u ostatných žiakov školy. Cudzinca je žiaduce hodnotiť individuálne, prihliadať na úroveň jeho adaptácie a psychosociálne podmienky. Vo všeobecnosti u všetkých cudzincov zaradených na základné vzdelávanie v adaptačnom období³² platí, že je potrebné výraznejšie zohľadňovať pri ich hodnotení nedostatočnú znalosť štátneho jazyka, resp. vyučovacieho jazyka, nakoľko ide o závažnú okolnosť, ktorá ovplyvňuje ich výkon. Zároveň platí, že základná škola zohľadní úroveň ovládania jazyka aj v ďalších rokoch ich vzdelávania, nakoľko osvojenie akademického jazyka zväčša trvá niekoľko rokov.

Základné princípy hodnotenia:

- prihliadať na úroveň adaptácie žiaka a jeho psychosociálne podmienky,
- prihliadať na úroveň ovládania vyučovacieho jazyka,
- hodnotiť pokrok a osvojenie si vzdelávacieho obsahu,
- zohľadňovať pri hodnotení individuálnu situáciu.

Počas adaptačného obdobia cudzinca, v čase psychosociálnej adaptácie a osvojovania vyučovacieho jazyka školy, sa odporúča pri priebežnom aj súhrnnom hodnotení využívať prevažne slovné hodnotenie, a to najmä u žiakov 1. stupňa základnej školy. U žiakov 2. stupňa základnej školy sa odporúča hodnotiť slovne, prípadne doplniť klasifikáciu slovným hodnotením (tzv. kombinované hodnotenie). Pokiaľ je to možné, pri hodnotení cudzinca sa zohľadnia aj výsledky predchádzajúceho vzdelávania na škole v cudzine (dostupné v listinnej alebo digitálnej podobe).

Ak sa trieda, v ktorej je zaradený cudzinec, hodnotí klasifikačnými stupňami, odporúča sa cudzincovi minimálne počas adaptačného obdobia upraviť formu hodnotenia.

Podporný systém hodnotenia cudzinca nastavujú pedagogickí zamestnanci v spolupráci s odbornými zamestnancami alebo so školským podporným tímom, respektíve s odbornými

³¹ Komunikačnú úroveň jazyka (úroveň A1/A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky) si prichádzajúci cudzinec osvojí do dvoch rokov, akademický jazyk, t. j. terminológiu vyučovacích predmetov, širokú slovnú zásobu a zložitejšie vetné konštrukcie, za päť až sedem rokov, niekedy až desať rokov.

³² Adaptačné obdobie cudzinca je obdobie prvého roku vzdelávania (t. j. dve hodnotiace obdobia/ jedno hodnotiace obdobie = jeden polrok školského roka) v škole na území Slovenskej republiky.

zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie. Je žiaduce, aby triedny učiteľ vysvetlil ostatným žiakom triedy a zákonným zástupcom, prečo je cudzinec hodnotený inak.

Podpora na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy sa realizuje:

- integrovane v rámci vzdelávacích oblastí/vyučovacích predmetov uplatňovaním metód, foriem, stratégií a postupov na podporu osvojovania si vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka,
- v rámci voliteľných (disponibilných) hodín.

Zároveň sa pre cudzincov na odstránenie jazykových bariér organizujú kurzy štátneho jazyka. Kurzy zabezpečuje škola v rozsahu podľa výsledkov jazykovej diagnostiky, aktuálne platných podmienok vzdelávania cudzincov v súlade s Katalógom podporných opatrení a podmienok školy.

Formu a rozsah podpory osvojovania si jazyka je nutné prispôbiť individuálnym potrebám cudzinca a podmienkam školy. Pre efektívne nastavenie jazykovej podpory daného cudzinca je potrebné určiť jeho úroveň ovládania vyučovacieho jazyka vo všetkých komunikačných jazykových činnostiach (počúvanie s porozumením, ústny prejav, čítanie s porozumením, písomný prejav). Základnú informatívnu jazykovú diagnostiku je možné realizovať aj priamo v škole, v školách s vyučovacím jazykom slovenským formou *Vstupného testu na určenie ovládania slovenského jazyka*, ktorý je súčasťou sprievodných materiálov k podporným opatreniam.

V prípade cudzincov so zdravotným znevýhodnením je potrebné jazykovú diagnostiku zabezpečiť s prihliadnutím na jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby (napr. predĺženie času, zväčšenie písma, prítomnosť tlmočníka do posunkového jazyka a pod.).

Cudzincom, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk³³, môže škola s cieľom vytvorenia vhodných podmienok na osvojenie si vyučovacieho jazyka poskytnúť podporu aj formou vzdelávania v adaptačnej triede. Jazyková podpora v adaptačnej triede sa poskytuje v rámci povinných vyučovacích predmetov, voliteľných vyučovacích predmetov, v ktorých sa uplatňujú metódy a formy výchovy a vzdelávania vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka, kurzu vyučovacieho jazyka. Zároveň je cudzincovi poskytovaná aj psychosociálna podpora. Časť výchovno-vzdelávacieho procesu v adaptačnej triede možno uskutočňovať v príslušnom cudzom jazyku alebo v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.

Cudzinci v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny alebo triedach s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, ktorí neovládajú ani slovenský jazyk, postupujú pri osvojovaní si slovenského jazyka spolu s ostatnými žiakmi. V prípade potreby, napríklad keď nastúpia do školy v inom ako 1. ročníku, môžu školy využiť i vyššie zmienené podporné opatrenia na osvojenie si slovenského jazyka.

Ak je u cudzinca potrebná rozsiahlejšia podpora vrátane podpory špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, môže mu byť poskytnutá komplexná podpora aj formou individuálneho vzdelávacieho programu.

³³ Cudzinec bez znalosti vyučovacieho jazyka alebo so základnou úrovňou ovládania vyučovacieho jazyka, t. j. na jazykovej úrovni A1 alebo A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

12 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostnom školstve

Výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny sa zaručuje v národnostnom školstve:

- v školách a triedach s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, v ktorých sa uskutočňuje celý výchovno-vzdelávací proces v jazyku národnostnej menšiny, okrem vyučovania slovenského jazyka a cudzích jazykov,
- v školách a triedach s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny, v ktorých výchovno-vzdelávací proces prebieha v štátnom jazyku a vyučuje sa aj jazyk národnostnej menšiny; v týchto školách sa okrem jazyka a literatúry národnostnej menšiny môžu v jazyku národnostnej menšiny vyučovať aj niektoré ďalšie predmety zohľadňujúce osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov patriacich k národnostným menšinám.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v primárnom vzdelávaní národnostných škôl (prvý stupeň základnej školy) sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám.

Osobitosťami výchovy a vzdelávania v národnostnom školstve sú:

- a) vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *jazyk národnostnej menšiny a literatúra*,
- b) vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a literatúra* v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie, alebo vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a slovenská literatúra*, ktorý sa vyučuje metódami a formami výchovy a vzdelávania ako cudzí jazyk,
- c) vyučovanie povinných vyučovacích predmetov *vlastiveda a hudobná výchova* aj v zmysle *Doplnku k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety vlastiveda a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – 1. stupeň základnej školy*³⁴,
- d) používanie edukačných publikácií určených pre národnostné školstvo, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

³⁴ https://www.minedu.sk/data/files/11331_vlastiveda_pv.pdf;
https://www.minedu.sk/data/files/11329_hudobna_vychova_pv.pdf

Používanie štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie 1. stupeň základnej školy

Podľa tohto štátneho vzdelávacieho programu sa môžu naposledy vzdelávať žiaci, ktorí nastúpili do prvých ročníkov v školskom roku 2025/2026.

Školy, ktoré majú vypracovaný školský vzdelávací program v súlade s Dodatkom č. 8 schváleným pod č. 2020/15129:1-A2100 a majú uzavretú dohodu so Štátnym pedagogickým ústavom (teraz Národný inštitút vzdelávania a mládeže) môžu používať tento vzdelávací program aj pre žiakov, ktorí nastúpia do prvých ročníkov najneskôr v školskom roku 2025/2026.